

maa ikke glemme, at de store Midler, som her tales om, maa tages aarlig ud af en vis Klasse af Befolkningen. Vi ere juridisk be- rettigede til at hente disse store Indtægter ud fra Landboerne, men vi maa heller ikke glemme, at der ved Oprindelsen til disse Midler klæbe ligesaa mange Grindringer om Forurettelses Tid i Danmark, og vi maa heller ikke glemme, at dette har trykket uendelig meget paa andre Forholds Udvikling, at disse Midler gaa ud fra Landbefolkningens Indtægter, og at der skal drages saa betydelige Summer ind til Hovedstaden i dette Forhold. Jeg gjentager, hvad jeg før, nogle Dage siden har udtalt, at jeg tror, at vi kunne nemt blive enige om at bevare Frederik den Andens Tanke med Kommunitetet rent og klart; nemlig at give hundrede Studenter — om det saa var hundrede til — fri Kost, medens de studere; men derfra og til at anvende i lignende Viemed over 100,000 Rdl. er et stort Spring. Da Frederik den Anden gav sin Fundats til Kommunitetet, kjendte man ingen anden Uddannelse end den, der stod i Forbindelse med Begrebet Latinitet; nu have vi mange andre Former for aandelig Udvikling her til Lands, og det vil være i fuld Overensstemmelse med den Aand, der gaar gennem Fundatsen, om man anvendte de Midler, som ved Tidernes Udvikling ere blevne saameget rigere, som jeg har antydet, paa heldigere Maade. Der er mange forskjellige Anvendelsesmaader, man kan bruge; men den nuværende er kun istand til at lokke Folk ind til Studium, som hellere maatte blive ude i det praktiske Liv, eller ogsaa til at fremhjælpe unge Mænd til Studeringer, som ikke i og for sig ere oplagte dertil, eller ligefrem til at give dem Hjælp dertil, som efter de almindelige Regler ikke behøve det, fordi de ikke i nogen Maade kunne siges at høre til den uformuende Klasse. I denne Hensende troer jeg, at der er og bør være i den nærmeste Tid Meget at gjøre, men dette „Meget“, der er at gjøre, vil væsentlig forhindres ved det foreliggende Lovforslag. Disse specielle Skuffer for enhverformhelst Sag maa vi af mang forskellige Hensyn komme bort fra, men er det Tanken, saa modarbejdes det ved denne Lov. Dernæst maa vi have en

friere Raadighed over alle disse Midler, men er det Opgaven, saa modarbejdes det ved denne Lov. Fremdeles maa vi navnlig søge ogsaa at faae en Del af disse Midler heldigere anvendte for Samfundet, men er det Opgaven, saa modarbejdes det ved denne Lov. Jeg kan derfor ikke se rettere end, at vi ville komme til at gaa lige den bagvendte Vej af det, de fleste af os ønske, dersom vi følge Ministeren med Hensyn til Lovudkastet.

Schjørring: Det er ganske rigtigt, at jeg, som det ærede Medlem mindede om, ifjor tillod mig at udville, at der efter en vis Sprogbrug kunde gjøres Forskjel mellem Statsinstitutioner og Stiftelser, idet jeg blandt Andet paaviste, at Universitetet og den polytekniske Lærestanstalt vare Statsinstitutioner; men Kommunitetet derimod er af Staten oprettet Stiftelse. Det ærede Medlem vil imidlertid lægge Mærke til, at det foreliggende Forslag i det Væsentlige staar i Overensstemmelse med denne Sprogbrug. Universitetet vedbliver at være en Statsinstitution og kaldes ikke i Loven en Stiftelse; Kommunitetet derimod kaldes en Stiftelse, og det er rigtigt, thi det er det. Uoverensstemmelsen er kun den, at den polytekniske Lærestanstalt er indbefattet under Udtrykket „Stiftelser“, som forekommer i Lovforslaget, men da denne Anstalt ligeoverfor Kommunitetet er af ganske underordnet Betydning, navnlig med Hensyn til Formuens Størrelse, bliver det ogsaa ganske naturligt, at den som den underordnede viger for Kommunitetet, naar man vil samle disse to Institutioner under et fælles Udtryk, eller med andre Ord, at man isaafald kalder dem Stiftelser og ikke Institutter.

Winther: Det Punkt, med Hensyn til hvilket jeg anstillede en Sammenligning mellem dette Lovforslags sidste Punktum og Lønningeleven for Landsbypræsterne, var det, hvori der i den nævnte Lov var fastsat fra Regjeringens Side, at der ikke af den lovgivende Magt skulde kunne tages fri Bestemmelse over den Del af disse Indtægter, som maatte blive et Overskud fra det; som ellers ved Loven var fastsat at skulle udføres ved Hjælp af disse